

20. januára 2014

Čo hovoria najnovšie mesačné údaje o budúcnosti?

Krátkodobý model MRKVA¹

Peter Tóth

Inštitút finančnej politiky (IFP) niekoľkokrát ročne pripravuje oficiálnu vládnú prognózu vývoja ekonomiky na najbližšie štyri roky. Naším najdôležitejším nástrojom je preto strednodobý makroekonomický model. No prvé signály o aktuálnom vývoji ekonomiky prinášajú už mesačne zverejňované údaje. Preto IFP vyvinul krátkodobý model HDP, ktorý na ich základe odhaduje vývoj ekonomiky na nasledujúci polrok. (Technický manuál k modelu môžete nájsť na stránke IFP [tu](#))

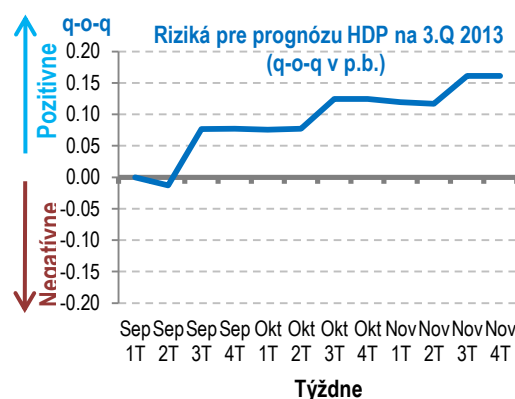
Prognóza HDP pomocou mesačných dát

Prvé signály o celkovom vývoji ekonomiky prinášajú mesačné indikátory. Analytici bežne sledujú a komentujú ukazovatele ako tržby, produkcia, zamestnanosť, zahraničný obchod, či výsledky z ekonomických prieskumov. Tieto ukazovatele sú v porovnaní s oficiálnymi údajmi o HDP zverejňované so značným predstihom. Ich sledovanie nám pomáha včas určiť, ako sa súčasný vývoj odchyľuje od našej poslednej prognózy. IFP už niekoľko mesiacov testuje nástroj, ktorý dokáže posúdiť vplyv nových mesačných údajov na vývoj ekonomiky v najbližšom období.

Graf rizík budeme pravidelne zverejňovať

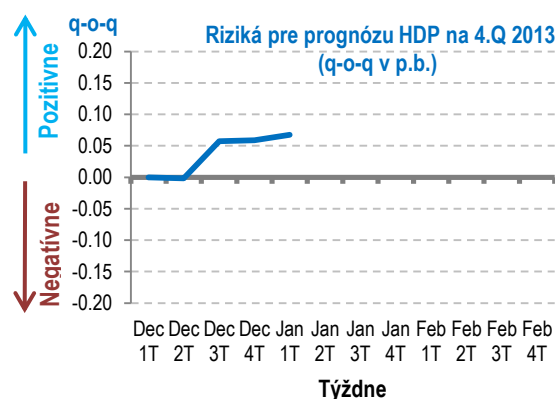
IFP či ministerstvo financií má podľa ducha ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti zverejňovať iba prognózy schválené Výborom pre makroekonomické prognózy. Konkrétne makroekonomické veličiny, ktoré sú výsledkom krátkodobého modelu preto nebudeme publikovať. Chceme však, aby mala verejnosť k dispozícii pravidelné, zrozumiteľné informácie o tom, ako sa ekonomika vyvíja, aj medzi našimi prognózami. Každý mesiac preto zverejníme **vyčíslenie rizík pre vývoj HDP voči poslednej prognóze.** Grafy 1 a 2 znázorňujú odchýlku od počiatočnej prognózy modelu z prvého sledovaného týždňa. Jednotlivé body grafu ukazujú, ako by sa menil krátkodobý výhľad HDP pre daný štvrtrok, ak sa v ňom zohľadnia najnovšie údaje vychádzajúce v danom týždni. Tieto zmeny prognózy budeme postupne aktualizovať počas dvanástich týždňov medzi dvoma zverejneniami údajov o HDP.

Graf 1: Riziká pre prognózu na 3.Q 2013

Zdroj: IFP

Graf 2: Riziká pre prognózu na 4.Q 2013

Zdroj: IFP

Positívne riziká pre prognózu kvôli tržbám a zamestnanosti

Vývoj mesačných indikátorov od septembra 2013 do januára 2014 ukazuje mierne pozitívne riziká pre poslednú prognózu. Model teda naznačuje, že skutočný vývoj ekonomiky môže byť mierne lepší v porovnaní s našou prognózou zo septembra 2013. Za zlepšením sa skrývajú najmä nové údaje o tržbách a zamestnanosti vo vybraných odvetviach.

¹MRKVA - Model pRe Krátkodobý Výhľad ekonomickej Aktivity

Spoločný faktor HDP
a mesačných dát

Dynamický faktorový model IFP (MRKVA) odhaduje spoločný faktor² HDP a vybraných mesačných časových radov. Model týmto dokáže zhrnúť informácie z mesačných údajov, ktoré sú relevantné pre HDP. Vďaka modelom zachytenej dynamiky je možné jednoducho odhadnúť krátkodobý výhľad HDP pre najbližších niekoľko kvartálov. Presnosť prognóz faktorového modelu prekonáva výsledky jednoduchých prístupov, ktoré nevyužívajú mesačné dáta (pre ďalšie podrobnosti viď náš technický manuál³).

Šesť indikátorov
zahrnutých v modeli

Na základe štatistických testov a teoretických kritérií sme z 21 preskúmaných mesačných indikátorov do modelu zahrnuli šesť. Sú to **tržby v maloobchode, tržby v priemysle a stavebníctve, zamestnanosť vo vybraných odvetviach, zdravotné odvody zamestnávateľov, export a PMI v eurozóne**. Tie odrážajú produkčnú, výdavkovú aj dôchodkovú stranu HDP a mali by poskytnúť dobrý odhad aktuálneho vývoja ekonomickej aktivity.

Materiál prezentuje názory autorov a Inštitútu finančnej politiky (IFP), ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

² Faktor je nepozorovanou veličinou, ktorú odhadujeme pomocou Kalmanovho filtra.

³ „Model pre krátkodobý výhľad ekonomickej aktivity (MRKVA)“, Manuál IFP, január 2014.